

Gál Csaba ny. mk. ezredes:

KATONAI ÉS HADITECHNIKAI HÍREK, INFORMÁCIÓK A NAGYVILÁGBÓL

OROSZORSZÁG ÚJ, PILÓTA NÉLKÜLI REPÜLŐGÉPEKET MUTATOTT BE

Az orosz haderő az utóbbi években sok tapasztalatot szerzett különböző méretű pilóta nélküli repülőeszközök harci alkalmazásában, különösen Szíria légterében.¹ A drónokat főképpen felderítésre, célkutatásra és a légi csapások eredményeinek a felmérésére alkalmazzák. A szíriai beavatkozás kezdete óta az oroszok mintegy 70 drónnal összesen 140 ezer órát repültek és 23 ezer bevetést hajtottak végre. Ezeknek a drónoknak a képességei, teljesítménye azonban elmaradt a térségben jelen lévő más államok – az Amerikai Egyesült Államok, Izrael, Irán, Törökország – hasonló eszközeitől, ezért az orosz hadiipar jelentős erőfeszítéseket tett új, hatékonyabb drónok kifejlesztésére és gyártására. A 2019. évi Nemzetközi légi és űrszalón (MAKSz²) alkalmával az orosz gyártók több új pilóta nélküli repülőgépet mutattak be. Az Orion-E feszávolsága 16 m, maximális repülési magassága 7500 m, hatósugara 250 km, egy bevetés maximális időtartama 24 h, szállítható hasznos terhe maximum 200 kg. A drón nagyobb teljesítményű, Orion-2 jelű változatának maximális felszállótömege 5000 kg, hatósugara 5000 km (a műholdas kommunikációnak köszönhetően), maximális repülési magassága 12 500 m, hasznos terhelése 1000 kg, prototípusa várhatóan 2020–2021-ben már repülhet. A 7000 kg-os Altiusz feszávolsága 28,5 m, hatótávolsága 10 000 km, két 500 LE-s turbófeltöltős dízelmotor hajtja, prototípusa már repül. A Korszar drón hatósugara 120 km, maximális felszállótömege 200 kg, repülési időtartama 10 óra, felderítőeszközök mellett fegyverzetet is hordozhat.

NÉHÁNY ADAT AZ OROSZOK SZÍRIAI LÉGI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Az orosz haderő részeinek szíriai tevékenysége megfelelő alkalmat nyújt a tapasztalatszerzésre, és azt a katonai vezetés ki is használja.³ A megszerzett tapasztalatok alapján módosítják a műveleti koncepciókat, a taktikát és a különböző technológiákat, különös tekintettel a légierőre. Az utóbbi időszakban a Szíriában lévő orosz hadfelszerelés mennyisége csökkent, az ott szolgálatot ellátó állomány létszáma azonban nőtt. Rotációs alapon megfordult Szíriában az orosz légvédelem személyi állományának mintegy harmada, a hadászati légierő hajózóállományának kétharmada, valamint a katonai szállító repülőgépek majdnem teljes személyi állománya. A Szu-24M és Szu-34 típusú repülőgépekkel hajtották végre a bevetések

¹ Tamir Eshel: Russia Unveils New Mega-Drones at MAKS 2019. 28. 08. 2019. https://defense-update.com/20190828_russia-unveils-new-mega-drones-at-maks-2019.html (Letöltés időpontja: 2019. 08. 30.)

² Mezdunarodnij aviacionno-koszmiceszkij szalon.

³ Russian Air Force Implements Battle-Forged Lessons. 26. 08. 2019. https://defense-update.com/20190826_russian_combat_lessons.html (Letöltés időpontja: 2019. 08. 30.)

döntő többségét – 50, illetve 26%-át. A maradék 24%-on közel egyenlő arányban a Szu–25, a Szu–30 és a Szu–35 típusok osztoztak.

SZUPERCSENDES OROSZ TENGERALATTJÁRÓK BRIT VIZEKEN?

A brit Királyi Haditengerészet 2019 nyarán kinevezett parancsnoka, Anthony Radakin tengernagy egyik első nyilatkozatában kijelentette, növelni fogják a védelmi befektetéseket az Atlanti-óceán északi térségében, hogy fenntartsák a mozgásszabadságot a nukleáris elrettentő erők számára.⁴ A tengernagy szerint többet kell tenni azért, hogy lépést tarthassanak a változó világgal, ahol a versengés fokozódik, és növekszik az államok közötti konfliktus kockázata. Egy magas beosztású katonai forrás szerint Radakin tengernagynak a haditengerészet fejlesztése során fel kell készülnie a víz alatti célok elleni harcra, mivel az elmúlt 15-20 év során az oroszok erőteljes kutatási és fejlesztési tevékenységet folytattak, aminek eredményeként megszületett az új, szupercsendes, Varsavjanka-osztályú – a NATO szerint korszerűsített Kilo-osztályú – tengeralattjáró. A Projekt 636.3 keretében már elkészült hat dízel-elektromos meghajtású tengeralattjárónál korszerű „lopakodó” technológiát alkalmaztak, nagyon csendes, és manőverezőképesége is kiemelkedő. Az elődjéhez képest megnövelték hatósugarát, fegyverzetével víz alatti és vízfelszíni, valamint szárazföldi célokat is támadhat.⁵ Brit katonai források arra figyelmeztetnek, hogy ez a korszerű, nagyon csendes tengeralattjáró a jelenlegi megfigyelőrendszerek által nem észlelhetően tevékenykedhet az Atlanti-óceán északi régiójában, és akár a brit felségvizeken is megjelenhet, észrevétlenül figyelheti a brit flotta tevékenységét, és lehallgathatja az óceánfenéken futó internetes kábelek adatforgalmát.

ELÍTÉLTEK CSERÉJE KEZDŐDÖTT UKRAJNA ÉS OROSZORSZÁG KÖZÖTT

Augusztus 30-án hajnalban az ukrán parlament egyik képviselője nyilvánosságra hozta, hogy az előző napon Ukrajna és Oroszország elítélteket cserélt. Az első adatok szerint 28 ukrán állampolgár szabadult orosz büntetés-végrehajtási intézetekből. Közöttük volt négy civil, akiket a 2014-es krími eseményekkel kapcsolatos cselekedeteik, illetve terrorista szervezkedés miatt ítéltek több mint 20 év szigorított büntetésre. Velük együtt szabadult az orosz börtönökből annak a három ukrán hadihajónak a személyzete – 24 fő –, amelyeket az orosz haditengerészet hajói tartóztattak fel 2018. november 25-én a Kercsi-szorosban. Az említett 28 személyen kívül további öt ukrán állampolgár érkezett haza. Őket az oroszok kémkedéssel, illetve terrorcselekmények előkészítésével vádolták. Az Ukrajna által elengedett személyekről nem közöltek információt.

⁴ Dominic Nicholls: Russian 'super quiet' submarines feared to be in British waters. 04. 08. 2019. <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/08/03/russian-super-quiet-submarines-feared-british-waters/> (Letöltés időpontja: 2019. 08. 30.)

⁵ Project 636-M / 636.3 Varshavyanka. <https://www.globalsecurity.org/military/world/russia/636m.htm> (Letöltés időpontja: 2019. 08. 30.)

B-2 TÍPUSÚ REPÜLŐGÉP ELŐSZÖR SZÁLLT LE IZLANDON

Augusztus 27-én az Amerikai Egyesült Államok Whiteman Légibázisán állomásozó 509. Bombázórepülő-wing⁶ állományából három B-2 Spirit típusú lopakodó bombázó-repülőgép települt át a brit Királyi Légierő Fairford légibázisára.⁷ A három hadászati bombázó-repülőgép Nagy-Britanniába telepítésének célja, hogy elősegítse a brit légibázis – amely az amerikai légierő előretolt európai műveleti repülőtere – felkészülését ilyen típusú repülőgépek fogadására, az interoperabilitás kialakítására. A tervek szerint a repülőgépek gyakorolják az együttműködést más NATO-tagállamok légierejével, valamint az Európában állomásozó más amerikai repülőegységekkel. A cél az, hogy javuljon az együttműködés hadászati szinten is, ami szükséges az egyre szaporodó és erősödő globális kihívások miatt. A három repülőgép Európába történő megérkezése utáni napon az egyik B-2 átrepült az izlandi Keflavik Légibázisra – ennek a típusnak ez volt az első megjelenése Izlandon –, ahonnan egy működő hajtóművel végrehajtott földi tüzelőanyag-feltöltést követően visszarepült Fairfordba.

AZ AMERIKAI HADITENGERÉSZET ÚJ HAJÓ ELLENI RAKÉTÁKAT TELEPÍT KÍNA KÖZELÉBE

Szeptember elején az Amerikai Egyesült Államok Haditengerészete a Gabrielle Giffords Independence-osztályú part menti hadihajót (LCS⁸) a honi kikötőből – San Diego – az indiai–csendes-óceáni hadszíntérre vezényelte, hogy javítsa a térségben az amerikai haditengerészeti képességeket, illetve reagáljon a kínai területkövetelések okozta feszültségnövekedésre.⁹ A Gabrielle Giffords a második LCS a térségben, mivel júniusban a Montgomery már megérkezett oda. Előzőleg 19 hónapig nem volt ott ilyen amerikai jelenlét, mivel a hajók személyzetét át kellett képezni az új hajóosztály üzemeltetésre. A Gabrielle Giffords 2019 nyarán új, a korábnál korszerűbb fegyverzetet kapott. A haditengerészeti csapásmérő rakéta (NSM¹⁰) lényegében egy robotrepülőgép („szárnyas rakéta”), amelyet a norvég Kongsberg vállalat fejlesztett ki¹¹ a Pinguin leváltására, és az amerikai Raytheon cég is gyártja. Az NSM egy ötödik generációs eszköz, hatótávolsága meghaladja a 100 tengeri mérföldet – a Harpooné 67 mérföld – és alkalmas szárazföldi célok támadására is. Passzív eszközökkel észleli a célokat, azokat összehasonlítja az adattárában található potenciális célokkal. A rávezetés nagy pontosságának köszönhetően lehetőség van arra is, hogy a kezelője kiválassza a becsapódás helyét, például a parancsnoki hidat vagy a hajó meghajtó egységét. A célt közel hangsebességgel közelíti meg néhány méterrel a vízfelszín felett repülve. Hatékonyságát a csak júniustól bevethető MQ-8C Fire Scout drón alkalmazása növeli. A drón lehetőséget ad horizonton túli felderítésre és a cél kiválasztására.

⁶ 509th Bomb Wing.

⁷ Nicholas Fiorenza: B-2 lands in Iceland for first time. 29. 08. 2019. <https://www.janes.com/article/90743/b-2-lands-in-iceland-for-first-time> (Letöltés időpontja: 2019. 08. 30.)

⁸ Littoral Combat Ship.

⁹ David B. Larter: US Navy deploys new ship-killer missile to China's backyard. 05. 09. 2019. <https://www.defensenews.com/naval/2019/09/06/the-us-navy-just-deployed-its-new-ship-killer-missile-to-chinas-backyard/> (Letöltés időpontja: 2019. 09. 07.)

¹⁰ Naval Strike Missile.

¹¹ Naval Strike Missile – NSM. <https://www.kongsberg.com/kda/what-we-do/missile-systems/naval-strike-missile/> (Letöltés időpontja: 2019. 09. 24.)

A CSEH LÉGIERŐ 12 BELL HELIKOPTERT SZEREZ BE

Andrej Babiš cseh miniszterelnök augusztus 22-én bejelentette, hogy a Cseh Légierő számára 12 helikoptert vásárolnak az Amerikai Egyesült Államoktól.¹² A beszerzendő helikopterek között nyolc UH–1Y Venom típusú általános rendeltetésű, valamint négy AH–1Z Viper típusú harci helikopter van, mind a Bell Helicopter vállalat terméke. E típusok mellett még a Lockheed Martin vállalat Sikorsky UH–60M típusú helikoptere volt versenyben a korábban meghirdetett tenderen. A mintegy nettó 625 millió dolláros szerződés aláírása még 2019 vége előtt megtörténhet. A 12 helikopter várhatóan 2023-ban állhat szolgálatba. A cseh haderő vezérkari főnöke szerint a helikoptereket a szárazföldi csapatok harcának támogatására, csapatszállításra és sebesültek kimenekítésére kívánják alkalmazni. Csehország lesz az első kelet-közép-európai ország, amely ezeket a helikoptertípusokat rendszeresíteni fogja. A harci helikopter beépített fegyverzete egy M197 típusú 3×20 mm-es gépágyú, emellett függesztményként irányított levegő-föld és levegő-levegő osztályú, illetve nem irányított 70 mm-es levegő-föld osztályú rakétákat hordozhat.¹³

LENGYELORSZÁG AMERIKAI PÁNCÉLTÖRŐ RAKÉTÁKAT ÉS SZÁLLÍTÓ REPÜLŐGÉPEKET VÁSÁROLNA

Mariusz Błaszczak lengyel nemzetvédelmi miniszter szeptember elején elmondta, hogy országa az amerikai féltől FGM–148 Javelin páncéltörő rakétákat és C–130H Hercules szállító repülőgépeket szeretne beszerezni.¹⁴ A tervek szerint a kért 185 páncéltörő rakétát és 60 indító-célzó berendezést a területvédelmi erők kapnák. A Lengyel Légierőben jelenleg öt C–130E Hercules repülőgép van rendszerben. Ezek kiegészítésére kellene további öt, de C–130H változatú, és lehetőleg az Amerikai Egyesült Államokban feleslegesnek tekintett készletből, amelyet általában csökkentett áron vagy ajándékba (segélyként) kapnak meg a szövetséges országok.

ERŐSÖDŐ AMERIKAI KATONAI JELENLÉT VÁRHATÓ LENGYELORSZÁGBAN

Donald Trump amerikai elnök szeptember 23-án találkozott az ENSZ Közgyűlésére érkezett Andrzej Duda lengyel elnökkel.¹⁵ Ezt követően Trump bejelentette, hogy az Amerikai Egyesült Államok növelni fogja katonai jelenlétét Lengyelországban, bár ez nem jelenti azt, hogy Oroszország felől a fenyegetés növekedett volna. Trump szerint Lengyelország fizetni fog a megnövelt katonai létszámért, reagálva az amerikai elnök gyakran emlegetett panaszára, hogy a NATO-szövetségesek túlságosan támaszkodnak az amerikai segítségre. A lengyelek saját erőből felépítik a létszámbővítés miatt szükséges új létesítményeket. Jelenleg mintegy

¹² Ondrej Stratilík: Czech Air Force to buy 12 Bell helicopters. 29. 08. 2019. <https://www.janes.com/article/90732/czech-air-force-to-buy-12-bell-helicopters> (Letöltés időpontja: 2019. 08. 30.)

¹³ AH-1Z Viper. <https://www.military.com/equipment/ah-1z-viper> (Letöltés időpontja: 2019. 09. 23.)

¹⁴ Jaroslaw Adamowski: Poland asks US for anti-tank missiles, military transport planes. 04. 09. 2019. <https://www.defensenews.com/global/europe/2019/09/04/poland-asks-us-for-anti-tank-missiles-military-transport-planes/> (Letöltés időpontja: 2019. 09. 07.)

¹⁵ Trump announces bigger US troop presence in Poland. 23. 09. 2019. http://www.spacedaily.com/reports/Trump_announces_bigger_US_troop_presence_in_Poland_999.html (Letöltés időpontja: 2019. 09. 24.)

4500 amerikai katona települ – rotációs alapon – Lengyelországban, ezt a létszámot fogják 1000 fővel megnövelni.

EGY OROSZ SZEMÉLY AZ AMERIKAI REPÜLŐGÉPIPAR TITKAIT LOPTA

Szeptember elején egy orosz állampolgárt azzal vádolt meg az amerikai Igazságügyi Minisztérium, hogy a General Electric vállalat repülőeszközökkel foglalkozó leányvállalatának – GE Aviation – a titkait törvénytelen módon szerezte meg.¹⁶ Az orosz Alekszander Jurjevics Korsunov a GE Aviation olasz részlegének korábbi igazgatója, Maurizio Paolo Bianchi segítségével 2013–2018 között a nagy méretű repülőgép-hajtóművek erőátviteli rendszereiről próbált meg információt szerezni az orosz Aviadvigatjel vállalat számára. Minkét személyt őrizetbe vették. Korsunov először azoktól a mérnököktől igyekezett információt szerezni, akiket Bianchi toborzott egy kisebb hajtómű megtervezéséhez. Később, 2018-ban Bianchi nyugdíjas GE-alkalmazottakból toborzott csoportot egy nagyobb méretű hajtómű erőátviteli rendszerének a megtervezésére. 2018 elején Korsunov egy Bianchinak írt levelében kérte, hogy mivel az új csoport tagjai a GE-nek dolgoztak, ezért azok ne tudjanak az előző csoportról. Érdekes egybeesés, hogy Putyin orosz elnök szeptember 5-i nyilatkozata szerint az oroszok készen álltak együttműködni az amerikaiakkal és vásárolni tőlük speciális anyagokat az MC–21 típusú utasszállító repülőgép gyártásához, de végül teljesen egyedül, saját erőből építették meg. A repülőgépet eredetileg a Pratt & Whitney által gyártott hajtóművekkel szerelték, de az amerikai szankciók miatt végül az Aviadvigatjel PD–14 típusú hajtóműveit kapta. Ezt a hajtóműtípust a nulláról kellett kifejleszteni – ismerte el Putyin. A megfelelő technológia megszerzését firtató kérdésre az orosz elnök megjegyezte, hogy volt szerződésük egy olasz céggel tanácsadásra, de ilyen megállapodások világszerte kötöttek.

AZ ÚJ AMERIKAI NUKLEÁRIS BOMBÁK SELEJTESÉK

A B61 típusú nukleáris bomba 12. nemzedéke¹⁷ sorozatgyártásának megkezdését az Amerikai Egyesült Államokban másfél évvel elhalasztották, ezzel együtt a W88 jelzésű, korszerűsített robbanófej sorozatgyártása is késedelmet szenved.¹⁸ Az előzetes tervek szerint a bomba sorozatgyártása 2020-ben kezdődött volna, de az eddigi kísérletek alapján sem a bomba alkatrészei, sem pedig a robbanófej terhelési, fizikai tesztjei nem hozták a megfelelő eredményt. Az eszközöket várhatóan 20-30 évig rendszerben kell tartani, és ezt a bomba a jelenlegi fejlesztési állapotban még nem tudná garantálni. A program csúszása az átfegyverzés költségeit várhatóan 7,6 milliárd dollárral megnöveli a 2017-ben 10 milliárd dollárosra tervezetthez képest.¹⁹ Amerikai szakértők szerint a B61–12 lesz az amerikai nukleáris arze-

¹⁶ Russian Man Stole GE Aviation secrets to Develop Large Aircraft engine: Italian Police. 07. 09. 2019. https://www.defenseworld.net/news/25420/Russian_Man_Stole_GE_Aviation_secrets_to_Develop_Large_Aircraft_engine___Italian_Police#.XXTYaWd1OUk (Letöltés időpontja: 2019. 09. 08.)

¹⁷ B61–12.

¹⁸ Novije jagyernije bombi SzSA okazalisz gyefektnimi. 08. 09. 2019. <https://lenta.ru/news/2019/09/08/defect/> (Letöltés időpontja: 2019. 09. 08.)

¹⁹ Joe Gould – Aaron Mehta: Nuclear gravity bomb and warhead upgrades face new delays. 04. 09. 2019. <https://www.defensenews.com/congress/2019/09/04/nuclear-gravity-bomb-and-warhead-upgrades-face-new-delays/> (Letöltés időpontja: 2019. 09. 24.)

- Naval Strike Missile – NSM. <https://www.kongsberg.com/kda/what-we-do/missile-systems/naval-strike-missile/>
- Navy remains the fattest branch of US armed forces. 06. 09. 2019. <https://thefrontierpost.com/navy-remains-the-fattest-branch-of-us-armed-forces/>
- Nicholls, Dominic: *Russian 'super quiet' submarines feared to be in British waters*. 04. 08. 2019. <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/08/03/russian-super-quiet-submarines-feared-british-waters/>
- Novije jagyernije bombi SzSA okazalisz gyefektnimi. 08. 09. 2019. <https://lenta.ru/news/2019/09/08/defect/>
- Project 636-M / 636.3 Varshavyanka. <https://www.globalsecurity.org/military/world/russia/636m.htm>
- Russian Air Force Implements Battle-Forged Lessons. 26. 08. 2019. https://defense-update.com/20190826_russian_combat_lessons.html
- Russian Man Stole GE Aviation secrets to Develop Large Aircraft engine: Italian Police. 07. 09. 2019. https://www.defenseworld.net/news/25420/Russian_Man_Stole_GE_Aviation_secrets_to_Develop_Large_Aircraft_engine___Italian_Police#.XXTYaWd1OUk
- Stratilik, Ondrej: *Czech Air Force to buy 12 Bell helicopters*. 29. 08. 2019. <https://www.janes.com/article/90732/czech-air-force-to-buy-12-bell-helicopters>
- Trump announces bigger US troop presence in Poland. 23. 09. 2019. http://www.spacedaily.com/reports/Trump_announces_bigger_US_troop_presence_in_Poland_999.html